

چکیده

موضوع تحقیق حاضر «بررسی فقر، علل و آثار آن از دیدگاه آیات و روایات» می‌باشد. زندگی ساده و فقیرانه بزرگان دین و گاهی بیروان آنها، زمینه را برای ایجاد شبهاتی از سوی مخالفین دین هموار نموده است که از جمله آنها می‌توان، منسوب کردن اسلام از سوی آنها به دین فقر و سستی و گداپروری اشاره داشت؛ از طرف دیگر مشاهده مشکلات و گرفتاریهای افراد محروم و گسترش آن در یک جامعه اسلامی مهمترین مسائلی بودند که تحقیق و پژوهش در این زمینه را ضروری می‌نمودند.

بررسی جنبه‌های مختلف این پدیده - از ماهیت فقر گرفته تا علل پیدایش آن، آثار و راههای پیشگیری از آن - از منظر آیات و روایات - که حامل کاملترین برنامه حیات بخش زندگی انسان هستند. انسان را در نحوه برخورد با این پدیده بیشتر و بهتر یاری می‌رساند.

در این پژوهش تنها به بیان موارد اکتفا نشده است، بلکه در برخی مسائل مهم آن نیز به تحلیل پرداخته است.

پژوهش حاضر در رنج بخش، ماهیت فقر و اقسام آن، علل فقر، آثار فقر، درمان مذمت فقر و وظایف و جایگاه فقر در دنیا و آخرت، تنظیم شده است و در آنها مسائلی مهمی چون معنی و مفهوم فقر، نحوه پیدایش آن، نگرش اسلام نسبت به این پدیده، علل فقر معنوی و فقر مادی، آثار فردی و اجتماعی به جای مانده از آن، طریقه‌هایی از آن به صورت علمی و عملی و وظایف فقر در دنیا و وظایف اجتماع نسبت به آنها و جایگاه آنان در نزد خداوند مورد بررسی قرار گرفته است.

در تدوین این تحقیق از منابع لغوی، تفسیری، اخلاقی، روایی و همچنین برخی کتابهای معاصر که در این راستا نگاشته شده بودند، بهره برده شده است.

پژوهش حاضر، بر اساس نوع و هدفی که به دنبال داشته، یک تحقیق بنیادی است و به اعتبار ماهیت و روش، تحلیلی و توصیفی و بنابراین شیوه جمع آوری مطالب، یک تحقیق کتابخانه‌ای می‌باشد.

آنچه از مجموعه این پژوهش بدست آمده، متصور بودن فقر از نظر اسلام است که بایان آثار سوء فقر و ارائه راهکارهایی برای زدودن آن چون زکات و خمس، دعا برای رفع فقر و توصیه به انجام برخی از مستحبات مؤثر در توسعه رزق، می‌تواند آن را به خوبی دریافت، و اگر بزرگان در زندگی دنیایی اینگونه زیستن را برگزیده‌اند. بدون شکل آن

زیستنی است که از آثار سوء فقر بدور می‌باشد. آنها در امورات دنیایی سرمایه حدکفاف که مورد پسند اسلام است و از مضرات فقر و ثروت مبری می‌باشد، اکتفا کرده‌اند.

فرضیه‌هایی که در این پژوهش به اثبات رسیده است، عبارتند از: ۱- پایبند بودن افراد به احکام دین در اعمال و رفتار، یکی از عوامل مهم کاهش فقر می‌باشد. ۲- روی آوردن به آنچه اسلام، آن را در درمان فقر مؤثر می‌داند، تقرب یافتن بیشتر انسان در درگاه الهی را به همراه دارد.

واژه‌های کلیدی به کار رفته در این تحقیق عبارتند از: فقر، فقیر، رزق.